

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlement Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

PELLOLTA PÖYTÄÄN -STRATEGIA

Pelloilta pöytäään -strategia on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, jonka tavoitteena on tehdä EU:sta ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä. Se on kehys, jossa määritetään politiikkatavoitteet ja aloitteet, joilla Euroopan unionin elintarvikejärjestelmästä on tarkoitus tehdä kestävämpi ja ympäristöä säästävämpi. Strategian aloitteet koskevat paitsi sääntelyä myös muita asioita. Yhteinen maatalouspolitiikka ja yhteinen kalastuspolitiikka ovat keskeisiä välineitä, joilla tuetaan oikeudenmukaista siirtymää.

OIKEUSPERUSTA

Yhteisen maatalouspolitiikan oikeusperusta vahvistetaan [Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa](#) (38–44 artikla) (3.2.1).

[Pelloilta pöytäään](#) -strategia on komission 20. toukokuuta 2020 esittämä politiikkakehys ja strategia.

Se on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. [Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa käsittelevä komission tiedonanto](#) julkaistiin 11. joulukuuta 2019.

TAUSTA

Covid-19-kriisistä huolimatta ilmastonmuutosta on yhä pyrittävä kiireesti hillitsemään. Myös kestävää kasvua tarvitaan edelleen.

Komissio julkaisi 11. joulukuuta 2019 tiedonantonsa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta. Tämä käynnisti keskustelun siitä, miten Euroopasta voitaisiin tehdä maailman ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa käsitellään paljon muutakin kuin ilmastopolitiikkaa. Siihen sisältyy EU:n uusi kestävä kasvun malli, jossa korostetaan, että hiilestä irtautumisen, kestävyuden, luonnonvarojen suojelun, kansanterveyden ja talouden kilpailukykyyn on kuljettava käsi kädessä.

Tässä EU:n uudessa lippulaivakehyksessä todetaan, että tarvitaan monialaista, johdonmukaista ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Lisäksi siinä painotetaan alueellista ulottuvuutta, joka on ratkaisevan tärkeä maatalouden resurssien ja biologisen monimuotoisuuden kannalta.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman osa-alueiden toimet liittyvät tiiviisti toisiinsa ja tukevat toisiaan, kun EU pyritään niillä muuttamaan resurssitehokkaaksi,

ilmastoystävälliseksi ja kilpailukykyiseksi taloudeksi. Monet paketin politiikka-aloitteista vaikuttavat suoraan tai välillisesti maatalouteen ja maatalouselintarviketeollisuuteen.

Pelloilta pöytään -strategia on olennainen osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. Sillä pyritään edistämään oikeudenmukaisempaa, terveellisempää ja kestävämpää elintarvikejärjestelmää EU:ssa.

Komissio esittää siinä ensimmäistä kertaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka kattaa elintarvikeketjun kaikki vaiheet tuotannosta kulutukseen ja jolla tuetaan viljelijöiden mukautumista.

TAVOITTEET JA TOIMET

Pelloilta pöytään -strategian politiikkakehys perustuu yhteen horisontaaliseen tavoitteeseen ja neljään elintarvikeketjun kaikki tasot kattavaan erityistavoitteeseen:

- kestävä elintarviketuotanto
- elintarvikkeiden kestävä jalostus ja jakelu
- kestävä elintarvikekulutus
- ruokahävikin ja -jätteen syntymisen ehkäiseminen.

Tavoitteiden tukena on välitavoitteita. Niissä ilmoitetaan, mitä komissio aikoo saavuttaa ja mihin mennessä. Strategiaa koskevaan tiedonantoon ”Pelloilta pöytään -strategia oikeudenmukaista, terveyttä edistävää ja ympäristöä säästävää elintarvikejärjestelmää varten” sisältyy toimintasuunnitelman luonnos, jossa esitetään joukko uusia politiikkatoimia, joiden tarkoituksena on tarkistaa ja/tai vahvistaa EU:n nykyisiä elintarvike- ja maanviljelysäännöksiä. Toimintasuunnitelman luonnoksessa listataan lainsäädäntöehdotukset ja aloitteet, jotka eivät liity sääntelyyn, ja määritetään alustava aikataulu vuosiksi 2020–2024 suunniteltuja toimia varten.

Strategiaa koskevassa tiedonannossa todetaan, että EU ei voi yksin saavuttaa yleistä tavoitetta eli kestävien elintarvikejärjestelmien varmistamista. Sen vuoksi EU aikoo tehdä EU:n ulkopuolisten maiden ja kansainvälisten sidosryhmien kanssa yhteistyötä, jolla tuetaan maailmanlaajuisista siirtymää kohti kestäviä elintarvikejärjestelmiä.

PELLOLTA PÖYTÄÄN -STRATEGIAN KESKEISET ALAT

A. Horisontaalinen tavoite: lainsäädäntökehys, jolla parannetaan kestäviä elintarvikejärjestelmiä ja varmistetaan elintarviketurva

Tavoitteeseen kuuluu kaksi politiikkatoimea:

- Esitetään ennen vuoden 2023 loppua **lainsäädäntöehdotus kestäväpohjaisen elintarvikejärjestelmän puitteista**. Ehdotuksessa vahvistetaan yhteiset määritelmät, yleiset periaatteet ja vaatimukset kestäville elintarvikejärjestelmille ja elintarvikkeille, jotta voidaan taata EU:n ja jäsenvaltioiden politiikkatoimien johdonmukaisuus.
- Esitetään vuonna 2021 **elintarvikehuollon ja elintarviketurvan varmistamiseksi valmiussuunnitelma**, jota aletaan soveltaa vastauksena kaikenlaisiin kriiseihin (esimerkiksi talous- tai ilmasto-olosuhteista johtuvat

kriisit, luonnonkatastrofit tai tuhoojien esiintymät). Lisäksi voitaisiin perustaa **EU:n elintarviketurvan seurantakeskus**, joka seuraisi EU:n kykyä taata elintarvikehuolto ja raportoisii niistä. Sen toiminta voisi kattaa elintarviketuotannon ja kriittisen infrastruktuurin, mikä lisäisi avoimuutta ja koordinoitua elintarviketurvaan liittyvien kriisien aikana.

B. Elintarviketuotantotavoite: kestävän elintarviketuotannon varmistaminen

Alaan kuuluu kymmenen politiikkatoimea. Niillä pyritään edistämään resurssitehokkaampaa, oikeudenmukaisempaa ja osallistavampaa maataloustuotantoa.

- Viljelykäytäntöihin suoraan liittyvät määrälliset tavoitteet ovat seuraavat:
 - Nostetaan luonnonmukaisesti viljellyn maan osuus 25 prosenttiin EU:n maatalousmaasta vuoteen 2030 mennessä.
 - Vähennetään ravinnehävikkiä vähintään 50 prosenttia varmistaen samalla, että maaperän hedelmällisyys ei heikkene.
 - Vähennetään lannoitteiden käyttöä vähintään 20 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.
 - Vähennetään kemiallisten torjunta-aineiden kokonaiskäyttöä ja niistä aiheutuvaa riskiä 50 prosenttia ja vaarallisempien torjunta-aineiden käyttöä 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.
 - Vähennetään tuotantoeläimille tarkoitettujen mikrobilääkkeiden myyntiä 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.

Kotieläintalous on yksi aloista, joihin Pellolta pöytään -strategia vaikuttaa eniten. Strategiassa esitetään toimenpiteitä, jotka vaikuttavat kotieläintalouteen usealta kannalta (esimerkiksi ympäristö, kansanterveys ja eläinten hyvinvointi). Tärkeimmät aloitteet ovat seuraavat:

- Arvioidaan ja tarkistetaan eläinten hyvinvointia, myös eläinkuljetuksia ja eläinten teurastusta, koskevaa lainsäädäntöä.
- Esitetään ehdotus rehun lisäaineita koskevan asetuksen tarkistamisesta, jotta voidaan vähentää kotieläintalouden ympäristövaikutuksia (erityisesti metaani- ja typpioksiduulipäästöjä).
- Maataloutta käsittelevät seuraavat erityistoimet:
 - Annetaan kullekin jäsenvaltiolle suosituksia, joissa käsitellään yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) yhdeksää erityistavoitetta, ennen kuin ne toimittavat virallisesti YMP:n strategiasuunnitelmien luonnokset. Pellolta pöytään -strategiaa koskevassa tiedonannossa korostetaan useaan otteeseen, että strategiaan liittyvät erityistoimet on pantava täytäntöön tulevissa YMP:n strategiasuunnitelmissa.
 - Esitetään ehdotus maatalouden kirjanpidon tietoverkosta annetun asetuksen tarkistamisesta niin, että se muunnetaan ”maatilojen kestävyys-tietoverkoksi”.

- Selvennetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa vahvistettujen kilpailusääntöjen soveltamisalaa sellaisten yhteisten aloitteiden osalta, joilla edistetään elintarvikeketjun kestävyyttä.
- Esitetään lainsäädäntöaloitteita, joilla vahvistetaan viljelijöiden asemaa toimitusketjussa ja autetaan heitä saamaan oikeudenmukainen osuus kestävän tuotannon lisäarvosta tehostamalla yhteisestä maatalouden markkinajärjestelystä annetun asetuksen mukaista yhteistyötä.
- Kehitetään eurooppalaisen ilmastosopimuksen puitteissa EU:n hiiliviljelyaloite, jolla edistetään uutta vihreää liiketoimintaa. Tähän aloitteeseen olisi sisällyttävä EU:n hiiliviljelykäsikirja, jonka avulla voidaan määrittää viljelijöiden päästövähennykset ja hiilenpoistot maa- ja metsätalousjärjestelmissä.

C. Elintarvikkeiden jalostus- ja jakelutavoite: elintarvikkeiden jalostusta, tukkukauppaa, vähittäiskauppaa sekä hotelli- ja ravitsemuspalveluja koskevien käytäntöjen kestävyuden edistäminen

Tavoite koskee elintarvikkeiden jalostusalan toimijoita, ravitsemuspalvelualan toimijoita ja vähittäismyyjiä. Alaan kuuluu seitsemän **erityistä politiikkatoimea**:

- Valmistellaan aloitteita **yrittysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevan kehityksen** parantamiseksi. Tähän sisältyy esimerkiksi vaatimus, jonka mukaan elintarvikealan yritysten on sisällytettävä kestävyys yritysstrategioihinsa.
- Laaditaan EU:n käytännesäännöt ja seurantapuitteet **vastuullisesta yritystoiminnasta ja kaupan pitämisestä** elintarvikeketjussa.
- Käynnistetään aloitteita, joilla kannustetaan **uudelleenmuokkaamaan jalostettuja elintarvikkeita**, myös asettamalla **enimmäismäärät tietyille ravintoaineille**.
- Käynnistetään aloitteita, joilla helpotetaan siirtymistä terveellisempiin ruokavalioihin. Laaditaan esimerkiksi **ravintosisältöprofiilit**, joilla rajoitetaan runsaasti suolaa, sokereita ja/tai rasvaa sisältävien elintarvikkeiden mainontaa.
- Esitetään ehdotus **elintarvikepakkausmateriaaleja koskevan EU:n lainsäädännön** tarkistamisesta, jotta voidaan parantaa elintarvikkeiden turvallisuutta ja kansanterveyttä, tukea kestävien pakkausten käyttöä ja edistää ruokajätteen vähentämistä.
- Esitetään ehdotus **kaupan pitämistä koskevien EU:n vaatimusten** tarkistamisesta, jotta voidaan varmistaa kestävien maataloustuotteiden lisääntyvä käyttö ja tarjonta ja vahvistaa kestävyyskriteerien merkitystä. Tarkistuksessa otetaan huomioon vaikutukset ruokahävikkiin ja -jätteeseen.
- Pannaan täytäntöön elintarvikepetoksia koskeva toimintasuunnitelma, jolla taataan toimijoiden tasapuoliset toimintaedellytykset ja vahvistetaan valvontavaltuuksia. Voidaan esimerkiksi harkita Euroopan petostentorjuntaviraston tutkintavalmiuksien käyttämistä entistä laajemmin.

D. Elintarvikkeiden kulutustavoite: edistetään kestävästä elintarvikkeiden kulutusta sekä helpotetaan siirtymistä terveellisiin ja kestäviin ruokavalioihin

Tavoite koskee kuluttajia, ja siihen sisältyy yksi välitavoite: pysäytetään ylipainon ja lihavuuden lisääntyminen EU:ssa vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteeseen kuuluu neljä politiikkatoimea. Niiden tarkoituksena on kehittää **kuluttajille annettavia elintarviketietoja koskevat periaatteet**, jotta kuluttajat voivat tehdä kestäviä elintarvikevalintoja.

- **Kehitetään kestävästi tuotettujen elintarvikkeiden merkintäjärjestelmälle kehys**, jossa yksi ainoa kestävä elintarvikkeen tunnus kattaa elintarvikkeiden ravitsemukselliset, ympäristöön ja ilmastoon liittyvät ja sosiaaliset ulottuvuudet. Tavoitteen saavuttamiseksi määritetään useita keskeisiä toimia:
 - Yhdenmukaistetaan **pakolliset pakkauksen etupuolelle tehtävät ravintoarvomerkinnät**, jotta kuluttajat voivat tehdä terveystietoisia elintarvikevalintoja.
 - Tehdään **alkuperämerkinnästä** pakollinen tietyissä elintarvikkeissa (esimerkiksi maito sekä maito ja liha, kun niitä käytetään ainesosina).
 - Määritetään parhaat tavat asettaa **pakolliset vähimmäisvaatimukset kestävien elintarvikkeiden hankintamenettelyille**, jotta voidaan edistää terveellisiä ja kestäviä ruokavalioita ja luonnonmukaisesti tuotettuja tuotteita koulu- ja laitospöytäruokaloissa.

E. Ruokahävikin ja -jätteen syntymisen ehkäisemistä koskeva tavoite: ruokahävikin ja -jätteen vähentäminen

Tavoitteeseen kuuluu kaksi politiikkatoimea:

- Esitetään ehdotus **EU:n tason tavoitteiksi ruokajätteen vähentämisestä**: komissio asettaa lähtökohdan ja ehdottaa oikeudellisesti sitovia tavoitteita ruokajätteen vähentämiseksi.
- Esitetään ehdotus **päiväysmerkintöjä** ("viimeinen käyttöajankohta" ja "parasta ennen" -päiväys) **koskevien EU:n sääntöjen** tarkistamisesta.

KEHITYS JA TOTEUTETUT TOIMET

Kestäväpohjaisen elintarvikejärjestelmän puitteiden luomista koskevasta aloitteesta tehtiin alustava vaikutustenarviointi, josta yleisö pystyi antamaan palautetta 28. syyskuuta 2021 ja 26. lokakuuta 2021 välisenä aikana. Sen jälkeen 28. huhtikuuta 2022 julkaistiin aloitetta koskeva avoin julkinen kuuleminen.

Tuotantoeläinten hyvinvointia koskevan EU:n lainsäädännön toimivuustarkastus (arviointi) saatiin päätökseen syyskuussa 2022. Tätä ennen komissio oli julkaissut alustavan vaikutustenarvioinnin etenemissuunnitelman heinäkuussa 2021 ja julkisen kuulemisen tammikuussa 2022. Komissio on nyt pyytänyt Euroopan elintarviketurvallisuusviranomasta laatimaan tieteelliset lausunnot eläinten hyvinvoinnista.

PELLOLTA PÖYTÄÄN -STRATEGIAN YHTEYS YMP:N STRATEGIASUUNNITELMAAN

Pelloilta pöytäään -strategian politiikkatoimet asettavat viljelykäytännöille lisärajoitteita, koska niillä pyritään vähentämään kemiallisten torjunta-aineiden, lannoitteiden ja antibioottien käyttöä, parantamaan eläinten hyvinvointia koskevia vaatimuksia ja sääntelemään ruokajätettä. Näihin uusiin toimiin sisältyy sekä rajoituksia että kannustimia, ja ne poikkeavat merkittävästi nykyisestä YMP:stä. Komission olisi siksi hyödynnettävä Pelloilta pöytäään -strategian politiikkatoimia ja päivitettävä YMP:n välineitä ja vahvistettava maatalousalan roolia oikeudenmukaisen, terveyttä edistävän ja ympäristöä säästävän EU:n elintarvikeketjun saavuttamisessa.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja Pelloilta pöytäään -strategian innoittamana YMP:n uudistuksessa otetaan käyttöön uusi päätöksentekotasoa. Näin luodaan yhdenmety lähestymistapa ja vahvempi yhteys YMP:n ja muiden asiaankuuluvien maatalouselintarvikealan politiikkatoimien välille. Tuloksena on monitasoinen YMP vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. YMP:n uuden toteutusmallin ja kansallisten strategisten suunnitelmien on määrä auttaa jäsenvaltioita kehittämään räätälöityjä ja tuloshakuisempia maatalousalan toimenpiteitä, joiden ansiosta vihreän kehityksen ohjelman ja Pelloilta pöytäään -strategian poliittiset painopisteet voidaan saavuttaa. Pelloilta pöytäään -strategian toimessa 3 todetaan, että YMP:n strategiasuunnitelmilla on keskeinen rooli siinä, että EU voi saavuttaa tavoitteensa tulla maailman ensimmäiseksi ilmastoneutraaliksi maanosaksi vuoteen 2050 mennessä ja että EU:n elintarvikeketjusta saadaan kehitettyä oikeudenmukainen, terveyttä edistävä ja ympäristöä säästävä.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Komissio julkaisi tiedonantonsa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta 11. joulukuuta 2019. Kuukautta myöhemmin Euroopan parlamentti hyväksyi päätöslauselman, jossa se kiitteli uutta aloitetta. Komissio antoi 20. toukokuuta 2020 tiedonannon ”Pelloilta pöytäään -strategia oikeudenmukaista, terveyttä edistävää ja ympäristöä säästävää elintarvikejärjestelmää varten”, ja parlamentti hyväksyi strategiaa koskevan päätöslauselman 20. lokakuuta 2021.

Vera Milicevic / François Nègre
10/2023

